

การวิเคราะห์เนื้อหาพุทธศาสนาในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521

นายเสถียร เลยะกุล

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-569-322-7

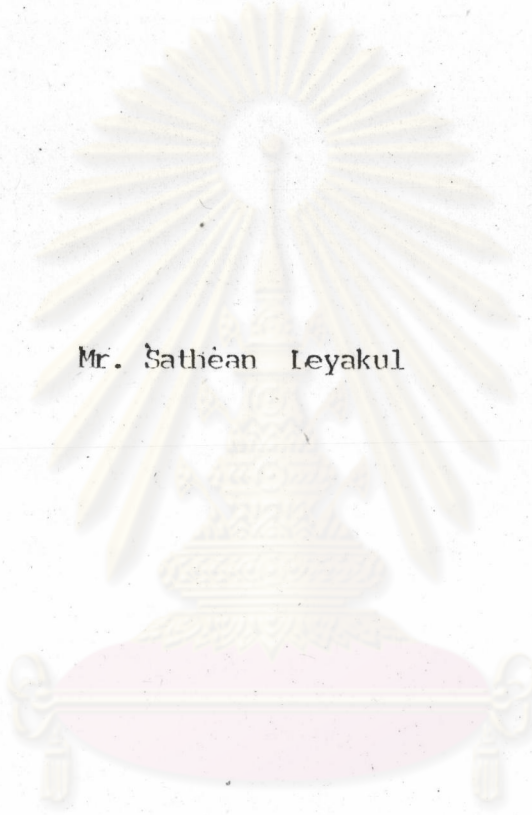
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014333

117488769

AN ANALYSIS OF CONTENTS ON BUDDHISM IN ELEMENTARY SCHOOL

CURRICULUM B.E. 2521.

Mr. Sathéan Leyakul

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department Elementary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

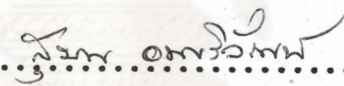
ISBN 974-569-322-7

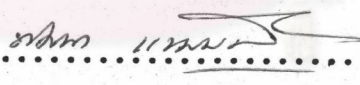
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์เนื้อหาพุทธศาสนาในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521
โดย นายเสถียร เลยะกุล
ภาควิชา ประถมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ คร.ทศนา แคมมณี

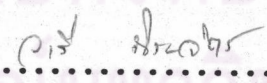
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา แคมมณี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์วารี ธีระจิตร)

เสถียร เลยะกุล : การวิเคราะห์เนื้อหาพุทธศาสนาในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (AN ANALYSIS OF CONTENTS ON BUDDHISM IN ELEMENTARY SCHOOL CURRICULUM B.E. 2521) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ทิตินา แคมมณี, 130 หน้า .

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาพุทธศาสนา ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ กับเนื้อหาที่ปรากฏในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. เนื้อหาพุทธศาสนาในหลักสูตรที่มีตรงตามเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญในทุกระดับชั้น มีจำนวน 16 เนื้อหา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนธรรมและศาสนพิธี และเมื่อพิจารณาเป็นระดับชั้นพบว่า ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 มีจำนวน 19 เนื้อหา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 มีจำนวน 28 เนื้อหา และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 มีจำนวน 39 เนื้อหา
2. เนื้อหาที่หลักสูตรไม่มีตามเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญ ในทุกระดับชั้นมีจำนวน 9 เนื้อหา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนบุคคลและศาสนธรรม และเมื่อพิจารณาเป็นระดับชั้นพบว่า ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 มีจำนวน 14 เนื้อหา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 มีจำนวน 26 เนื้อหา และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 มีจำนวน 32 เนื้อหา
3. เนื้อหาที่หลักสูตรมีนอกเหนือเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญ ในทุกระดับชั้น มีจำนวน 2 เนื้อหา คือ เรื่องความมีน้ำใจเป็นธรรมไม่ลำเอียงและความไม่เห็นแก่ตัว และเมื่อพิจารณาเป็นระดับชั้นพบว่า ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 มีจำนวน 14 เนื้อหา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 มีจำนวน 10 เนื้อหา และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 มีจำนวน 13 เนื้อหา

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *ทิตินา แคมมณี*

SATHEAN LEYAKUL : AN ANALYSIS OF CONTENTS ON BUDDHISM IN ELEMENTARY SCHOOL CURRICULUM B.E. 2521. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. TISANA KHEMMANI, Ph.D. 130 PP.

The objective of this research was to analyze contents on Buddhism in Elementary School Curriculum B.E. 2521 by finding the congruency between contents according to experts' opinions and contents as appeared in the Curriculum.

The results showed that

(1) There were 16 topics on Buddhism which appeared both in the Curriculum of all levels and on the list of experts' opinions. These 16 topics were mostly dealing with Buddhist morality. It was also found that there were 19, 28 and 39 topics on Buddhism in the Curriculum of grade 1-2, 3-4 and 5-6 which agreed with experts' opinions.

(2) There were 9 topics on Buddhism according to experts' opinions which were not appeared in the Curriculum of all levels. These 9 topics were mostly topics on Buddhist priests and Buddhist morality. It was also found that there were 14, 26 and 32 topics on Buddhism according to experts' opinions which were not appeared in the Curriculum of grade 1-2, 3-4 and 5-6.

(3) There were 2 topics on Buddhism found in the Curriculum of all levels which were not on the list of experts' opinions. These 2 topics were justice and selflessness. It was also found that there were 14, 10 and 13 topics on Buddhism in grade 1-2, 3-4 and 5-6 which were not found on the list of experts' opinions.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา อดทน นเรศวร

กิตติกรรมประกาศ

บุคคลแรกที่มีส่วนผลักดันความคิดและสร้างความเชื่อมั่นตลอดเวลาของการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คือ อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา แคมมณี และรองศาสตราจารย์ สมพงษ์ จิตระดับ ผู้ให้แนวทางในการวิจัย ความช่วยเหลืออนุเคราะห์จากท่านทั้งสองเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอกราบระลึกถึงพระคุณที่ได้รับจากอาจารย์ไว้ด้วยความเคารพและขอบพระคุณเป็นที่ยิ่ง

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความกรุณาของคณะอาจารย์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ศาสตราจารย์ สุมน อมรวิวัฒน์ และรองศาสตราจารย์วารี ติระจิตร ซึ่งให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นที่ดีในการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอกราบขอบพระคุณอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้

ท่านผู้มีพระคุณ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ประเมินเกณฑ์และช่วยวิเคราะห์และให้ข้อเสนอแนะในการวิจัย เป็นผลทำให้กระบวนการทำวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยมีคุณค่ายิ่ง ผู้วิจัยใคร่แสดงกตเวทิต์ ณ ที่นี้ด้วยความเคารพอย่างสูง

ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอหนองฉาง และบรรดาเพื่อนร่วมงานหลายคน ที่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ทุกคนที่คอยเอาใจใส่เข้าใจช่วยเหลือในช่วงที่ผ่านมา

ขอขอบคุณอย่างมากสำหรับ คุณวิเชียร วาสนา ที่กรุณาให้ยืมเอกสารหลักสูตร เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้

สำหรับผู้มีอุปการะคุณอย่างยิ่งแก่ผู้วิจัยคือ คุณชวลิต โปอินคร กรุณาดูแลผลการวิจัยทุกขั้นตอน และคุณวสันต์ นาวาเหนียว คุณเทียน เขียวภักดี ผู้มีส่วนสำคัญในการทบทวนร่างกำลังใจช่วยเหลือทุกอย่าง พร้อมทั้ง คุณสมาน จันทะคี คุณสมปอง ภูวรางกูร คุณสมกิจ ศรีสง่า และคุณจุฑาทิพ พลาบศิริวัฒน์ ที่ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจมาตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สุดท้ายด้วยความรักอาทรและห่วงใย จากพ่อแม่ผู้เป็นที่รักและเคารพยิ่ง ทำให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลงได้ในที่สุด ผู้วิจัยรับรู้ถึงความรู้สึกส่วนนี้ไว้ด้วยความอบอุ่นและซาบซึ้งเสมอ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	4
คำจำกัดความ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	6
2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	7
1. ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของพุทธศาสนากับการศึกษา ...	7
2. พุทธศาสนาในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521	12
3. เอกสารอื่น ๆ ซึ่งแสดงเนื้อหาของการสอนพุทธศาสนาให้แก่เด็ก ..	17
4. การสอนพุทธศาสนาตามหลักสูตร	19
5. ทักษะผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักสูตรพุทธศาสนาในระดับประถมศึกษา .	33
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาและจริยธรรม	35
3 วิธีดำเนินการวิจัย	39
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	86

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก	100
ประวัติผู้เขียน	130

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t - test) (เฉพาะค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่าเกณฑ์คือ 3.50) ของคะแนนจาก การประเมินของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเนื้อหาพุทธศาสนาในด้าน ความเหมาะสมกับวัยของเด็กและความจำเป็นในการนำไปใช้ในชีวิต ประจำวัน	52
2 ความสอดคล้องของเนื้อหาพุทธศาสนา ตามความเห็นผู้เชี่ยวชาญและ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2	62
3 ความสอดคล้องของเนื้อหาพุทธศาสนาตามความเห็นผู้เชี่ยวชาญและ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4	67
4 ความสอดคล้องของเนื้อหาพุทธศาสนา ตามความเห็นผู้เชี่ยวชาญและ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6	73

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย